

واژه‌نامه توصیفی

فرهنگ نویسی

فارسی-انگلیسی

دکتر فریبا قطره

فروشگاه مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، روبروی سینمای بهمن، تالار بزرگ

کتاب، پلاک ۲۸، کتابفروشی سوده

تلفن: ۶۶۹۵۷۱۳۲ - ۲۱

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

واژه‌نامه توصیفی فرهنگ‌نویسی

دکتر فریبا قطره

عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء (س)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	قطره، فریا، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	واژه‌نامه توصیفی فرهنگ نویسی / نویسنده: فریا قطره.
مشخصات نشر	تهران: نشر نویسه پارس، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۱۱ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	۶-۵۱-۶۰۰۰۷۰۳۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	لیا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	واژه‌نامه نویسی -- واژه‌نامه‌ها
موضوع	Lexicography -- Dictionaries
موضوع	واژه‌نامه نویسی
موضوع	Lexicography
شناسه افزوده	عیاسی، آژینا، ۱۳۵۰ - . ویراستار.
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ۲/۹۱/۳۲۷
رده بندی دیویی	۴۸/۰۲۸
شماره کتابشناسی ملی	۴۸۰۵۵۱۵

واژه‌نامه توصیفی فرهنگ نویسی

ویراستار علمی و فنی: دکتر آریتا عباسی (عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء (س))

طراح جلد، گرافیک، صفحه‌آرایی و ناظر فنی چاپ: محمد محرابی

www.mehraabi.com / 09125163545

ناشر: نشر نویسه پارسی

دفتر انتشارات: ۰۲۱-۷۷۰۵۳۲۴۶

فروشگاه: ۰۲۱-۶۶۹۵۷۱۳۲

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۴۵۵۴۵۵۴۱۴۲

وبگاه: www.neveeseh.com

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۳-۵۱-۶

چاپ و صحافی: روز

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ و متعلق به «نشر نویسه پارسی» است.
تکثیر و انتشار این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، بدون مجوز قبلی و کتبی
ممنوع و مورد پیگیری قانونی قرار خواهد گرفت.

نشر نویسه پارسی

Paper from well managed forests
and controlled sources

کاغذ این کتاب از جنگل‌ها و منابع
کاملاً مدیریت شده تهیه شده است.

کاغذ پالک: کاغذی است که وزن سبک، جرم حجمی کم و ضخامت بالا دارد و رنگ آن برای مطالعه مناسب است. این کاغذ از الیاف چوب تهیه شده و کتاب‌های به وجود آمده از آن وزن بسیار کمتری نسبت به کتاب‌های ساخته شده از کاغذهای تحریر سفید رنگ (WoodFree) دارد و همین موضوع، مطالعه و جابه‌جایی آن را آسان می‌کند. این کاغذ در کشورهای توسعه‌یافته بزرگ‌ترین سهم را در انتشار کتاب دارد.

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱-۴۷.	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۴۸	منابع
2-164	واژه‌نامه توصیفی انگلیسی به فارسی

فرهنگ‌نویسی یکی از مهم‌ترین جنبه‌های کاربردی زبان است. امروزه با توجه به نیازهای گوناگون کاربران، فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌های متنوعی با اهداف گوناگون طراحی و تألیف می‌شوند. یکی از انواع رایج فرهنگ، فرهنگ‌های تخصصی هستند که به ارائه و تعریف و توضیح واژه‌ها و اصطلاح‌های یک علم یا حوزه فنی مشخص می‌پردازند. کتاب حاضر نیز فرهنگی تخصصی در زمینه فرهنگ‌نویسی است که با هدف معرفی مفاهیم مطرح در این حوزه به رشته تحریر درآمده است، و کاربران اصلی آن فرهنگ‌نویسان، دانشجویان زبان‌شناسی و سایر رشته‌های مرتبط، و نیز علاقمندان به حوزه فرهنگ‌نویسی هستند.

بدنه اصلی این کتاب را فهرستی از واژه‌ها و اصطلاح‌های تخصصی فرهنگ‌نویسی به زبان انگلیسی تشکیل می‌دهد که برای آن‌ها به زبان فارسی تعریف و توضیح ارائه شده است. افزون بر این، به منظور سهولت در پیدا کردن معادل‌های انگلیسی برای اصطلاح‌های فارسی نیز یک واژه‌نامه فارسی به انگلیسی ارائه شده است.

برای انتخاب مدخل‌های این فرهنگ، از منابع گوناگونی استفاده شده که در پایان فهرست شده‌اند، اما در این میان دو اثر سهم بیشتری داشتند: فرهنگ فرهنگ‌نویسی (هارتمن^۱ و جیمز^۲، ۱۹۹۸) و فرهنگ‌نویسی: فرهنگ اصطلاحات پایه (بورخانوف^۳، ۱۹۹۸). برای ارائه تعریف و توضیح مدخل‌ها، به ترجمه آنچه که در این آثار آمده بود اکتفا نشده، بلکه بیشتر با توجه به آموخته‌هایم در این سال‌ها که در کنار مطالعه آثار گوناگون، حاصل تجربه عملی در زمینه فرهنگ‌نویسی نیز بوده است مطالب را ارائه کرده‌ام. کوشیده‌ام تا جایی که ممکن است مطالب ساده و روشن بیان شوند و هنگام نیاز مثال‌هایی نیز برای نمونه ارائه شود.

برای استفاده آسان از این کتاب ذکر چند نکته را سودمند می‌دانم. هنگامی که اطلاعات تکمیلی یا مقایسه‌ای برای یک مدخل در مدخلی دیگر ارائه شده، از عبارت «نگاه کنید به» استفاده شده است. در مواردی نیز که به دلیل هم‌معنایی میان واژه‌ها و یا اصطلاح‌ها نیاز بوده یک مدخل به مدخل دیگر ارجاع داده شود، از نشانه ← استفاده

^۱ R.R.K. Hartmann

^۲ G. James

^۳ L. Burkhanov

شده است، و تمام صورت‌های هم‌معنا در سطری جدا در مدخل پایه نیز ارائه شده‌اند. در مواردی که دو اصطلاح به لحاظ معنایی در تقابل با یکدیگر بودند، صورت متقابل نیز در انتهای هر دو مدخل و در سطری جدا ذکر شده است. نوشتن واژه یا عبارت فارسی به صورت ایرانیک، و نیز نوشتن واژه یا عبارت انگلیسی به صورت سیاه در تعریف‌ها نیز به این معناست که خود آن واژه یا عبارت در این فرهنگ مدخل شده است.

در پایان بر خود فرض می‌دانم از دوستان و همکارانم در گروه زبان‌شناسی دانشگاه الزهراء (س) قدردانی کنم، که به بار نشستن این اثر حاصل حمایت‌های معنوی این عزیزان بوده است؛ به‌ویژه از خانم دکتر آریتا عباسی سپاسگزارم که زحمت ویرایش علمی و فنی این کتاب را بر عهده گرفتند و این کار را با دقت و موشکافی ستودنی خود انجام دادند، و نکته‌های ارزشمندی را گوشزد کردند. همچنین از دانشجویان علاقمندی که در کلاس‌های درس فرهنگ‌نویسی بر انگیزه و اشتیاق من برای نوشتن این کتاب افزودند نیز سپاسگزارم. از آقای امیر احمدی، مدیر مسئول محترم نشر نویسه پارس، و همکاران محترمشان که زحمت انتشار این اثر را بر عهده گرفتند نیز صمیمانه سپاسگزارم. امید است این کتاب بتواند در کنار تمام کاستی‌هایی که دارد، مورد استفاده فرهنگ‌نویسان و علاقمندان به فرهنگ‌نویسی واقع شود.

فریبا قطره

شهریور ۱۳۹۶

واژه‌نامهٔ
فارسی به انگلیسی

flyleaf	آستر بدرقه
lexicostatistics	آمار واژگانی
user education	آموزش کاربر
transcription	آوانویسی

الف

megastructure	اَبَر ساختار
typographic(al) device	ابزار حروف چینی
ordering device	ابزار مرتب سازی
attestation	اثبات
reference work	اثر مرجع
abbreviation	اختصار
reference	ارجاع
circular reference	ارجاع چرخه ای
cross-reference	ارجاع دوسویه
circular reference	ارجاع دوری
quick reference	ارجاع سریع
ready reference	ارجاع فوری
blind reference	ارجاع کور
dead reference	ارجاع مرده
evaluation	ارزش یابی
citation	اِسناد

term	اصطلاح
irreversible idiom	اصطلاح تغییرناپذیر
terminology	اصطلاح‌شناسی
terminographer	اصطلاح‌نویس
terminography	اصطلاح‌نویسی
substitution principle	اصل جایگزینی
phonetic information	اطلاعات آوایی
diaevaluative information	اطلاعات ارزشی
frequency information; diafrequency information	اطلاعات بسامدی
historical information	اطلاعات تاریخی
inflectional information	اطلاعات تصریفی
pronunciation information	اطلاعات تلفظی
paradigmatic information	اطلاعات جانشینی
geographical information	اطلاعات جغرافیایی
encyclopedic information	اطلاعات دانش‌نامه‌ای
diachronic information	اطلاعات در زمانی
grammatical information	اطلاعات دستوری
grammatical supplement	اطلاعات دستوری مکمل
attitudinal information	اطلاعات دیدگاهی
diamedial information	اطلاعات رسانه‌ای
etymological information	اطلاعات ریشه‌شناختی
language information; linguistic information	اطلاعات زبانی
temporal information	اطلاعات زمانی
morphological information	اطلاعات صرفی
diastratic information	اطلاعات طبقه‌ای

phraseological information	اطلاعات عبارتی
extra-linguistic information	اطلاعات غیرزبانی
dictionary information	اطلاعات فرهنگ
lexicographic(al) information	اطلاعات فرهنگ‌نگاشتی
cultural information	اطلاعات فرهنگی
diatechnical information	اطلاعات فنی
pragmatic information	اطلاعات کاربردشناختی
usage information	اطلاعات کاربردی
discourse information	اطلاعات گفتمانی
diatextual information	اطلاعات متنی
semantic information	اطلاعات معنایی
diatopica(al) information	اطلاعات منطقه‌ای
diaphasic information	اطلاعات موقعیتی
onomastic information	اطلاعات نام‌بنیاد
onomasiological information	اطلاعات نام‌نگر
syntactic information	اطلاعات نحوی
orthographic information	اطلاعات نوشتاری
phonological information	اطلاعات واجی
lexical information	اطلاعات واژگانی
factual information	اطلاعات واقعیت‌بنیاد
syntagmatic information	اطلاعات هم‌نشینی
dianormative information	اطلاعات هنجاری
atlas	اطلس
linguistic atlas	اطلس زبانی
cultural atlas	اطلس فرهنگی
LSP	ال‌اس‌پی
phonetic alphabet	الفبای آوانگاری

access alphabet	الفبای دسترسی
alphabetization	الفبایی سازی
letter-by-letter alphabetization	الفبایی سازی حرف به حرف
reverse alphabetization	الفبایی سازی معکوس
spelling	املا
speller	املا نما
size	اندازه
ideography	اندیشه نگاری
thumb index	انگشتی

ب

lexicographic(al) presentation	بازنمایی فرهنگ نگاشتی
information retrieval	بازیابی اطلاعات
dictionary archaeology	باستان شناسی فرهنگ
lexicographic(al) archaeology	باستان شناسی فرهنگ نویسی
databank	بانک داده
discussion	بحث
equivalent	برابرنهاد
label; tag	برچسب
frequency label	برچسب بسامد
status label	برچسب جایگاه
field label	برچسب حوزه ای
encyclopedic label	برچسب دانش نامه ای
grammatical label	برچسب دستوری
formality label	برچسب رسمیت

currency label	برچسب رواج
temporal label	برچسب زمانی
style label	برچسب سبک
stylistic label	برچسب سبکی
register label	برچسب سیاق
geographical register label	برچسب سیاق جغرافیایی
time register label	برچسب سیاق زمانی
word-class label	برچسب طبقه واژه
lexicographic(al) label	برچسب فرهنگ‌نگاشتی
technicality label	برچسب فنی
usage label	برچسب کاربردی
dialect label	برچسب گویشی
textuality label	برچسب متنتیت
semantic label	برچسب معنایی
regional label	برچسب منطقه‌نما
regionality label	برچسب منطقه‌نمایی
subject label	برچسب موضوعی
tagging	برچسب‌دهی
labelling	برچسب‌گذاری
diasystematic labelling	برچسب‌گذاری نظام‌مند
reversibility	برگشت‌پذیری
insert	برگه ضمیمه
frequency	بسامد
frequency count	بسامدشماری
word frequency	بسامد واژه
lemma	بن واژه
lemmatization	بن‌واژه‌گزینی

automatic lemmatization	بن‌واژه‌گزینی خودکار
sub-lemma	بن‌واژه فرعی
lemmata	بن‌واژه‌ها

پ

antidictionary	پادفرهنگ
running foot	پاصفحه راه‌نما
alphabetic(al) fragmentation	پراکندگی الفبایی
lexicographic(al) investigation	پژوهش فرهنگ‌نویسی
corpus	پیکره
open corpus	پیکره باز
closed corpus	پیکره بسته
computer corpus	پیکره رایانه‌ای
lexicographic(al) corpus	پیکره فرهنگ‌نویسی
spoken corpus	پیکره گفتاری
text corpus	پیکره متنی
written corpus	پیکره نوشتاری

ت

compilation	تألیف
pedagogical lexicography	تألیف فرهنگ آموزشی
slang lexicography	تألیف فرهنگ اصطلاح‌های عامیانه
terminological lexicography	تألیف فرهنگ اصطلاح‌ها

onomastic lexicography	تألیف فرهنگ اعلام
LSP lexicography	تألیف فرهنگ ال‌اس‌پی
frequency lexicography	تألیف فرهنگ بسامدی
historical lexicography	تألیف فرهنگ تاریخی
specialized lexicography	تألیف فرهنگ تخصصی
translation lexicography	تألیف فرهنگ ترجمه
multilingual lexicography	تألیف فرهنگ چندزبانه
encyclopedic lexicography	تألیف فرهنگ دانش‌نامه‌ای
period lexicography	تألیف فرهنگ دوره‌ای
bilingual lexicography	تألیف فرهنگ دوزبانه
etymological lexicography	تألیف فرهنگ ریشه‌شناسی
learner lexicography	تألیف فرهنگ زبان‌آموز
biographical lexicography	تألیف فرهنگ زندگی‌نامه‌ای
paroemiography	تألیف فرهنگ ضرب‌المثل‌ها
phraseological lexicography	تألیف فرهنگ عبارتی
general lexicography	تألیف فرهنگ عمومی
cultural lexicography	تألیف فرهنگ فرهنگی
technical lexicography	تألیف فرهنگ فنی
usage lexicography	تألیف فرهنگ کاربردی
dialect lexicography	تألیف فرهنگ گویشی
text-specific lexicography	تألیف فرهنگ متن‌بنیاد
regional lexicography	تألیف فرهنگ منطقه‌ای
thematic lexicography	تألیف فرهنگ موضوعی
author lexicography	تألیف فرهنگ مؤلف
name lexicography	تألیف فرهنگ نام
onomasiological lexicography	تألیف فرهنگ نام‌نگر
monolingual lexicography	تألیف فرهنگ یک‌زبانه